

השובר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא פה.

עין משפט
נר מצוה

1 א מיי פ"א מהלכות
מ"ח ב' סמג עשין
י' טו"ש ע"י ס"י רמה
סעף ב:

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

תורה אור השלם

1 ויאמר אליו אל תירא
כי לא תמצאך יד שאול
אביו ואתה תמלך על
ישראל ואבני אדמה לך
למשנה וגם שאול אביו
ידע בך: שמואל א' כג ו'
2 טוב יי' לכל ורחמי על
כל מעשיו:

תהלים קמ"ח ט'
3 פרי צדיק עץ חיים
ולקח נפשות חכם:

משלי י"א ל'
4 לכן בזה אָמַר יי' אם
תשוב ואֲשִׁיבָךָ לפני
תעמד ואם תוציא יָדְךָ
מזולל כפי תהיה נשבו
הקדק אֲלִיךָ וְאֶתָּה לֹא
תשוב אֲלִיךָ:

ירמיהו טו ט'
5 וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אִתְּכֶם
אָמַר יי' רחמי אֲשֶׁר עָלֶיךָ
דְּבַר יי' אֲשֶׁר שְׁמַיִךְ בְּפִיךָ
לֹא יִמְשָׁו מִפִּיךָ וּמִפִּי
וְיִדְבַּר וּמִפִּי יִדְבַּר
אָמַר יי' מִעַתָּה וְעַד
עוֹלָם: ישיעיהו נט ט'
6 מי האיש החכם וְיָבֵן
את זאת וְאֲשֶׁר דָּבַר פִּי יי'
אֲלִי וְיִגְדֵה עַל מַה
אָבְדָה הָאָרֶץ נִצְתָה
בְּמִדְבַּר מְבֹלֵי עֵבֶר:
ירמיהו טו ט'

לעזי רש"י

מישנא [מורג"א].
פְּתַרְתָּ הַפָּה (מהלכה).

ר"ש הא דאמרן דקאמר אתה ארי בן שועל: בני צהירה. במס' פסחים שהיו נשאים וצביל שראו להלל שהיה גדול צמורה ועלה אללן מצבל עזבו נשאותן ומינוהו נשיא עליהן: דהוה להלל עדויף מינייהו. והלכות שהיו נשאלות מהן צבית המדרש נעלמות מהן וצושין צבדנ: **חזינו יסורין**. שראה שהועילו יסורין של ר"א שלא שלטה בו רימה: **צלמיסא**. אכן צמקוס קטנים: **לפירנא**. חולי צמקוס הפה ושמו **מישג"א**: **אהוריירי**. שומר סוסין: **ראשו תחת כנפי כסותו: אמרי**. ברקיעא: **כנשא ציפא**. מכבדת הצית: **שדיין בני כרכוסא**. היו מוטלין שם בני חולדה: **ואפי' הכי**. דלא אתא מיטרא צנהה שני: **כי הוה עקרי פוגלא**. לנזן: **ממשרא**. מן הערוגה: **הוה קיימא צירא מליא מיל**. הימה הגומא עומדת מליאה מים: **שוכרו צממונה**. מתמת יופיו: **אסמכיה צרבי**. שיהו קורין אותו רבי כדי שיתקנה וישם (אל) לבו על ת"ת **ואשמייה**. מסרו לר' שמעון ללמד מורה: **כל יומא הוה אמר**. אותו הבן: **לקרייפי אנא אזיל**. ליעירי אני חפץ לילך: **מומי עוונה דא**. צבועה הנמתי זאת ולא אשאל עוד לילך: **ולוקח נפסות**. המלמד מורה קונה לכן: **זער מערה**. שנתחבאו שם ר' שמעון בן יוח' ור' אלעזר בנו י"ג שנה צמ' צמ' שבת (דף נ"ג): **שמקפה אס צניו**. שהיה רגיל לאמר אקפח את בני (ס' כשצבע: **ורבי למה ליה כולי האי**. לחזור על בני אחרים לשאל אס יש לו בן: **אס תשוב ישראל** למוטב בתוכמך ואשיבך אלי ולפני תעמוד הקצ"ה אמר לי שאעמוד ואתקיים לפניו אס אוכל להשיבם: **יקר מוולל**. ת"ח מע"ה: **מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעסה ועד עולם**. הקצ"ה אמר כך אני ערב מעסה שלא ימוש עד עולם: **ארבעין סעיניא**. שלא תפסוק תורה מזרעו: **גמרא דבנלא**. גמרא שלנו: **דלא ניטרידיה**. כשעלה אלך ישראל ללמד מפי ר' יוחנן ואמוראין שבאך ישראל לא היו בני ממלוקת ונמתין זה לזה כשמן כדאמר' צבסגדרין (דף כד). ומיישצין את הטעמים בלא קושיות ופירוקין: **קטין חריך שקי**. דלניש גולא הוה: **דבר זס**. על מה אבדה הארץ: אמרו

ובני בתירה ויונתן בן שאול רבן שמעון בן גמליאל הא דאמרן בני בתירה (ב) דאמר מר הושיבוהו בראש ומינוהו לנשיא עליהן ויונתן בן שאול דקא"ל לדוד: ואתה תמלוך על ישראל ואני אהיה לך למשנה ממאי דלמא יונתן בן שאול דהוא דגריר עלמא בתר דוד

בני בתירה נמי דהוה להלל עדויף מינייהו אלא רבן שמעון בן גמליאל ודאי ענוותן הוה אמר רבי הביבין יסורין קבל עליה תליסר שני שית בצמירתא ושבע בצפרנא ואמרי לה שבעה בצמירתא ושית בצפרנא אהורייריה דבי רבי הוה עתיר משבור מלכא כד הוה רמי כיסתא לחיותא הוה אזיל קלא בתלתא מילי הוה מבוין דרמי בההיא שעתא דעייל רבי לבית הכסא ואפי' הכי מעבר ליה קליה לקלייהו ושמעו ליה נחותי ימא ואפ"ה יסורי דר' אלעזר בר' שמעון עדיפי מורבי דאילו ר"א בר"ש מאהבה באו ומאהבה הלכו דרבי ע"י מעשה באו וע"י מעשה הלכו ע"י מעשה באו מאי היא דההוא עגלא דהוה קא מממו ליה לשחיטה אזל תליא לרישיה בכנפיה דרבי וקא בכי ליה זיל לכך נוצרת אמרי הואיל ולא קא מרחם ליתו עליה יסורין וע"י מעשה הלכו יומא חד הוה קא כנשא אמתייה דרבי ביתא הוה (ב) שדיא בני כרכוסתא וקא כנשא להו אמר לה שבקינהו כתיב ורחמיו על כל מעשיו אמרי הואיל ומרחם נרחם עליה כולהו שני יסורי דר' אלעזר לא שכיב איניש בלא זמניה כולהו שני יסורי דרבי לא איצטרך עלמא למיטרא דאמר רבה בר רב שילא קשי יומא דמיטרא כיומא דדינא ואמר אמיימר אי לאו צריך לעלמא בעו רבנן רחמי עליה ומבטלי ליה אפי' הכי כי הוה עקרי פוגלא ממשרא הוה קיימא בירא מליא מיא איקלע רבי לאתריה דר' אלעזר בר' שמעון א"ל יש לו בן לאותו צדיק אמרו לו יש לו בן וכל זונה שנשכרת בשנים שוכרתה בשמנה אתייה אסמכיה ברבי ואשלמיה לר' שמעון בן איסי בן לקוניא אחות דאמיה כל יומא הוה אמר לקרייתא אנא איזיל אמר ליה חכים עבדו יתך וגולתא דדהבא פרסו עלך ורבי קרו לך ואת אמרת לקרייתא אנא איזיל אמר ליה מומי עוונה דא כי גדל אתא יתיב במתיבתא דרבי שמעיה לקליה אמר הא קלא דמי לקליה דר' אלעזר בר' שמעון אמרו ליה בריה הוא קרי עליה פרי צדיק עץ חיים ולוקח נפשות חכם פרי צדיק עץ חיים זה ר' יוסי בר' אלעזר בר' שמעון ולוקח נפשות חכם זה ר' שמעון בן איסי בן לקוניא כי נח נפשיה אמטוהו למערתא דאבוה הוה הדרא לה עכנא למערתא אמר ליה עכנא עכנא פתח פיך ויכנס בן אצל אביו לא פתחה להו כסבורים העם ולומר שזה גדול מזה יצתה בת קול ואמרה לא מפני שזה גדול מזה אלא זה היה בצער מערה וזה לא היה בצער מערה איקלע רבי לאתריה דר' טרפון אמר להו יש לו בן לאותו צדיק שהיה מקפח את בניו אמרו לו בן אין לו בן בת יש לו וכל זונה שנשכרת בשנים שוכרתה לקמיה אמר ליה אי הדרת בך יהיבנא לך ברתאי הדר ביה איכא דאמרי נסכה וגירשה איכא דאמרי לא נסכה כלל כדי שלא יאמרו בשביל זו חור זה ולמה ליה כולי האי דאמר רב יהודה אמר רב ואמרי לה אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן ואמרי לה אמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן כ"ל המלמד את בן חבירו תורה זוכה ויושב ביישיבה של מעלה שנאמר ואם תשוב ואשיבך לפני תעמוד וכל המלמד את בן עם הארץ תורה אפילו הקב"ה גזור גזירה מבטלה בשבילו שנאמר ואם תוציא יקר מזולל כפי תהיה אמר ר' פרנך אמר ר' יוחנן כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם שוב אין תורה פוסקת מזרעו לעולם שנאמר ואני זאת בריתי וגו' לא ימוש מפך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם מאי אמר ה' אמר הקב"ה אני ערב לך בדבר זה מאי מעתה ועד עולם אמר ר' ירמיה מכאן ואילך תורה מחזרת על אכסניא שלה רב יוסף יתיב ארבעין תעניתא ואקרויהו לא ימוש מפך יתיב ארבעים תעניתא אחרני ואקרויהו לא ימוש מפך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר מוכאן ואילך לא צריכנא תורה מחזרת על אכסניא שלה ר' זירא כי סליק לארעא דישאל יתיב מאה תעניתא דלשתכח גמרא בבליה מיניה כי היכי דלא נטרדיה יתיב מאה אחרניתא דלא לשכוב ר' אלעזר בשניה ונפלין עילויה מילי דצבורא ויתב מאה אחרני דלא נשלוט ביה נורא דגיהנם כל תלתין יומי הוה בדיק נפשיה שגור תנורא סליק ויתב בגויה ולא הוה שלטא ביה נורא יומא חד יהבו ביה רבנן עינא ואיחרכו שקיה וקרו ליה קטין חריך שקיה אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה הארץ דבר זה אמרו

מס' פסחים טו, ט' שבת ק"ג: א' תענית ח: ד' י"א צלרבעה, ס' אמוה דלמיה כ"ג: ו' י"א צלרבעה, ו' שבת סג, מ"ק טו: ח' ינ' חוס' כחובות ס: זכ"ב נט, ד"ה הסותן, ט' יתב מ' תענית כ"ל וכן כל הי צממון, ר"ש, י' צמ"י קטינא ונסהדרין לו, א' ונדרים פ"א, ע"ש, ט' צערוצין כח: פירש קטינא כפרים וכן עיקר ע"י ערוך ערך קטינא, ט' צמ"י קטינא,

הגהות הב"ח

א' גמ' הוה שדיין בני כרכוסא: (ב) רש"י ד"ה שמקפח וכו' בני כשהיה נשבע:

מוסף רש"י

אהורייריה דבי רבי. מנונה על הסוסים והפירות שלו (שבת ק"ג). קשי יומא דמיטרא. שאין בני אדם יטלין לשנות לרשיהן, כיומא דדינא. שני ותמישי שמקפצין בני אדם לזון עם חביריהן כמקת עורא, שיש הומת וקולת ואושות כיום הגשמים כיום הדן (תענית ח). קטין חריך שקיה. ר' זירא גולא הוה ומכרו שוקין ע"י מעשה דביק נפשיה במערה שגירא וקרו ליה מריכא קטן שקי (סנהדרין לו). ע"פ הגירסא בגמ' ט"ס.